

Alenka Urh

Andrej Rozman Roza: *Gospod Filodendron in marsovci*

Ilustracije: Ana Košir.

Dob pri Domžalah: Miš, 2012.

Andrej Rozman Roza spada med bolj vsestranske slovenske literarne ustvarjalce. Njegovo umetniško udejstvovanje sega od dela za gledališče prek ustvarjanja za radio do pisanja za otroke in odrasle. Mlajšim bralcem je poznan iz prispevkov v reviji *Ciciban*, s svojimi deli za otroke pa zna prepričati tudi marsikatero žirijo. Tako mu je knjiga *Kako je Oskar postal detektiv* prinesla desetnico 2008, njegova predelava Prešernovega *Povodnega moža* z naslovom *Urška* pa nagrado izvirna slovenska slika-nica 2011. Njegovo pisanje je tako raznoliko, da v knjižnicah iščemo njegove knjige po vseh mogočih policah, med prozo, kratkimi zgodbami, poezijo, med ugankami, pri cicibanih ... in še bi lahko naštevali.

Že tako pisan ustvarjalni opus Andreja Rozmana Roze je z *Gospodom Filodendronom* postal bogatejši za še eno rožnato knjižico, namenjeno mladim bralcem. Vendar ne gre za rože, da ne bo pomote. Gre za to, da si je avtor za knjižico *Gospod Filodendron in marsovci* (in že prej za knjigo *Gospod Filodendron*, založba Miš, 2011) imena vseh junakov sposodil iz cvetličnega ali vsaj rastlinskega besednjaka: gospod Filodendron, gospod Baldrijan, gospa Magnolija, gospa Preslica, gospa Narcisa, gospa Hijacinta, gospod Osat in drugi. Poleg tega je naslovni junak nenehno nekoliko v rožcah, pa ne od alkohola, temveč preprosto od življenja in od tega, da je prav "posebne vrste človek". To z drugimi besedami pomeni, da je Filodendron neobremenjen posebnež, ki je nedvomno v nekem, ne prav daljnem kolenu sorodnik Butalcev. Da je to vir marsikatero komične situacije, je pravzaprav implicirano že z zgoraj povedanim. Junaku je njegova nevednost, ki jo ceni in jo želi ohranjati, celo všeč, saj lahko pusti domišljiji, da mu zapolni manjkajoča dejstva o svetu. In tako je svet lepši in zanimivejši, predvsem pa je bolj po okusu gospoda Filodendrona.

Ignoranca je zanj pravi blagoslov in tudi bralci nimamo nič proti, saj se po eni strani v vsakem od nas skriva malo Filodendrona, po drugi pa je, kot rečeno, prav nevednost vir značajske in situacijske komike, ki se ji bodo enako od srca nasmejali otroci in odrasli.

Knjiga je, tako kot njena predhodnica (*Gospod Filodendron*), sestavljena iz štirih kratkih zgodb, med katerimi je naslovna zgodba zadnja, torej *Gospod Filodendron in marsovci*. Ostale tri se ukvarjajo z bolj zemeljskimi zadevami: *Gospod Filodendron in sreča*, *Gospod Filodendron in besedna umetnost* ter *Gospod Filodendron si zaželi palačinke*. Kompozicija zgodb je v osnovi enaka: Filodendron se sooči s kakšnim od pomembnih življenjskih vprašanj (na primer ali je srečen; kako se človek poroči) ali pa si česa zaželi (postati slaven; speči palačinke) in potem v skladu s svojim posebnim pogledom na svet poskuša slediti svojim ciljem. Na koncu se mu sicer vedno ponesreči, da bi zapopadel pravo bistvo stvari ali uresničil svoje želje skladno s splošno priznano predstavo, vendar je po navadi zelo zadovoljen z rezultatom. In to je za bralca skrajno prijetno. Kaj je vendar lepšega kot brati o nekom, ki ga osreči že to, da sezuje preozke čevlje? Ali o nekom, ki doma pozabi svojo najljubšo čepico, in potem ko jo tam spet najde, sploh ne pomisli, da jo je pač pozabil, temveč da ima čudežno čepico, ki se sama vrne domov. Dandanašnji, ko je optimizem skorajda neka oblika norosti, je to skrajno odrešujoče.

Roza nam torej tudi tokrat postreže z dobršno mero humorja, kar smo pri njem že vajeni. Vajeni smo tudi živahnega, mestoma pogovornega jezika, ki bolj ali manj dosledno ignorira pravilno rabo nedoločnika in namenilnika. Takšna pripovedna svoboda sicer utegne ujeziti kakega slavista, a avtorju v zagovor naj povemo, da zgodbe tudi zaradi tega delujejo bolj prepričljivo. Alterniranje med namenilnikom in nedoločnikom je nekoliko moteče le zato, ker ni izpeljano dosledno, temveč avtor nenehno niha med eno in drugo možnostjo. Poleg tega je takšna raba legitimnejša takrat, ko besede polaga v usta svojih junakov, saj v tem primeru v resnici služi kot sredstvo za deseganje večje avtentičnosti. Priznati moramo namreč, da malokdo s svojimi sosedi govori v knjižni slovenščini. Zakaj bi torej ob predpostavki določene umetniške avtonomnosti to moral početi gospod Šipek? Manj upravičena pa je v opisnih stavkih, katerih namen je bralcu zgolj opisati Filodendronov mali svet in pri katerih res ni povsem jasno, zakaj je enkrat tako in drugič drugače.

Obe knjigi o Filodendronu je ilustrirala Ana Košir, ki je inkarnirala že Rozovega *Oskarja*. Tokrat ji je uspelo v likovni jezik ujeti vse bistvene lastnosti glavnega junaka, saj je ta tako po črki kot po duhu (oziroma podobni) skrajno simpatičen. Rdečelični dobrovoljček z velikim zašiljenim

nosom in celo paleto začudenih izrazov na obrazu. *Nomen est omen* je resnica večine narisanih junakov, saj ilustracije upoštevajo njihove cvetlične značaje. Tako je gospod Filodendron prav simpatično štrleče razkuštran, gospa Preslica je prekljasta suhica, gospa Hijacinta nosi razkošen klobuk z vijoličastim cvetom, gospa Magnolija pa je bohotno okrogla; vse skupaj je upodobljeno s primerno živahnimi barvami.

Flora (in favna) *Gospoda Filodendrona in marsovcev* je torej še kako pisana na kožo mladim bralcem, saj je v podobah privlačno pisana, v besedah igrivo duhovita in po ideji neobremenjena, sveža in nosi pomemben nauk: sreča se najde v majhnih rečeh. Temu dodajamo, da se da tudi ob branju omenjene knjižice začutiti kar zajetno dozo veselja.